

Příjmení v matrice farnosti Magno Blatnicensis.

V matrice narozených farnosti Blatnice z let 1661-1890 s téměř osmnácti tisíci zápisů, se setkáme s více než devíti sty různých příjmení. Některá z nich si v průběhu let zachovala svoji původní podobu, u jiných docházelo ke změnám, k vytváření zdobnělin, komolení, překládání z cizího jazyka do češtiny či přizpůsobování místnímu dialektu.

K výrazným změnám ve složení obyvatelstva došlo v první polovině šestnáctého století. Válečné události způsobily, že počet obyvatel na Moravě se ze dvou milionů kolem roku 1600 snížil do roku 1634 na 300 tisíc. Kromě toho protestanti, kteří odmítli přejít na katolickou víru, museli opustit zemi.

Ze 135 usedlých, evidovaných v urbáři obce Blatnice z roku 1592, se tak v Lichtenštejském seznamu z roku 1658 uvádí přibližně pouze patnáct shodných jmen.

Gunakar z Lichenštejna se v roce 1625 ujal v podstatě zpusťoveného ostrožského panství téměř bez lidí. Přestože jeho vyslanci v širokém okolí přikazovali původním obyvatelům návrat do domovů a snažili se získat nové osídlece, polovina polí, vinohradů a gruntů byla osídlována postupně a pomalu. V matrikách obce Blatnice se postupně vyskytují příjmení nových osídlenců, vzniklá především z výrazů českých či moravských.

Blížkost hranice s Uhrami vedla k poměrně časté, ať už dobrovolné či okolnostmi vynucené migraci obyvatelstva. Příjmení vzniklá ze slovenštiny nejsou tedy žádnou výjimkou, ať již jsou jednoznačně slovenská nebo přizpůsobená místnímu dialektu. Často se také obdobná nebo shodná příjmení vyskytují až do dnešních dnů po obou stranách moravsko-slovenské hranice. Podobně lze v matrikách nalézt rovněž příjmení maďarská.

Příjmení, jejichž původ lze odvodit z výrazů německých, se v matrice farnosti Blatnice vyskytují jak na počátku jejího zavedení, tak v závěru osmnáctého a počátku devatenáctého století. Zdá se, že v prvním případě mohli být původní nositelé těchto příjmení bavorští kolonisté, které do jedenácti obcí v oblasti přivedl v druhé polovině třináctého století Boreš z Rýzmburka. Ve druhém případě se jednalo zpravidla o řemeslníky, kteří se trvale či na kratší dobu přistěhovali do Blatnice z jiných území.

Tato příjmení bývala často zkomolena, chybně překládána, či upravena tak, aby vyhovovala běžné výslovnosti. Je určitou „výhodou“, že první matrikář farnosti Blatnice, kněz Martin František Tesar, používal při zápisech češtinu nebo latinu, a němčinu pravděpodobně neovládal. Lze tak usuzovat u příjmení, která byla postupem času u téže osoby uváděna v různých podobách (n.př. Ziagla, Zeygla...).

U několika příjmení lze předpokládat rovněž původ polský, i když blízkost polštiny, slovenštiny a češtiny komplikuje možnost jednoznačného určení.

Pochopit a jednoznačně stanovit původ příjmení je mnohdy obtížné nebo dokonce nemožné. U řady příjmení existuje více možností výkladu jejich původu a i u těch zdánlivě jasných nemusí být výklad jednoznačný. Tento nedostatek může nakonec být i výhodou, například v těch případech, kdy si lze z více ne zrovna lichotivých možností vybrat tu nejpříjemnější.

Kromě matriky farnosti Blatnice byly informace získávány z nejrůznějších, mnohdy nedatovaných, neověřitelných a neúplných zdrojů. Zejména k číselným údajům je tedy třeba přistupovat se značnou opatrností a tolerancí.

ANGER

Jenom krátce se vyskytuje příjmení Anger v matrice obce Blatnice pod Svatým Antonínkem. Dne 17.9.1874 se devětatřicetiletý Jan Anger, domkař ze Strážnice, oženil s dvaadvacetiletou Annou Ratajskou. Z tohoto svazku se v roce 1875 a 1879 narodili synové František a Jan a po tomto datu již v místních matrikách příjmení Anger nenajdeme.

Jako řada dalších je příjmení Anger německého původu a vzniklo podle povolání jeho nositelů, tedy pohodných. Toto příjmení a současně i povolání je uváděno u několika dalších osob rodu v matrice farnosti Strážnice.

V současné době se příjmení Anger vyskytuje v České republice v necelé stovce případů, z toho ve čtvrtině případů na Slovácku a další čtvrtině v Praze. Obdobný počet, rovněž něco přes 100 těchto příjmení je evidováno rovněž v Polsku a Rakousku, v Německu lze najít přes 3200 Angerů.

BADIURA

Matrika oddaných zaznamenala 22.6.1670 sňatek Nicolause Badiury s Dorotou Poláškovou, usedlých v „Parvo Blatnicensis“. Následně 1.4.1671 narození a 3.4.1671 úmrtí Anny, zřejmě dcery jmenovaných. Adam Badiura s manželkou Katerzinou je uveden již v Lichtenštejských seznamech z roku 1658.

Jméno Badiura, případně Badjura či Badura se v matrice narozených uvádí až do roku 1755, v matrice zemřelých do roku 1765, kdy v Blatnici umírá ve věku 25 let Martin Badura. V současné době je jméno rozšířeno zejména na střední a severní Moravě, podle statistiky MVCR ve více než šesti stech případech.

Zdá se, že jméno Badura, Badiura vzniklo z německého Bad, tedy koupel. Vzhledem k blízkosti Uher a způsobu osídlování Slovácka nelze však opominout ani maďarský výraz „bad“, přeloženo „špatný“.

V telefonních seznamech sousedních zemí se jméno Badiura vyskytuje pouze v Polsku (46x), mnohem četnější je tam však příjmení Badura. V Německu 1810 x, v Polsku dokonce 4411 x. Existuje tedy i třetí možnost a to že toto příjmení vzniklo (podle prof. Kazimirze Rymuta z Instytucie Języka Polskiego) z výrazu „badurzyć, bzdurzyć“ (*bzdura – hloupost, nesmysl*).

BACHAN

Na třetí místo co do počtu pokřtěných se řadí jméno Bachan. V matrice narozených se vyskytuje 259 x. Jako první je v ní uveden Mikuláš Bachan, narozený Ostrožské Lhotě 15.11. 1660, syn Václava Bachana a Doroty.

V Lichtenštejnských seznamech z roku 1658 je uváděn Ostrožské Lhotě jako usedlý Pawel Bachan s manželkou Margetou, 1 dcerou a jednou děvečkou a další Pawel Bachan s manželkou Dorotou, 1 synem, 1 dcerou, 1 čeledínem a jednou děvečkou.

V roce 2011 bylo v ČR evidováno 152 Bachanů, žijících převážně na východě Moravy. Z tohoto počtu mělo 84 Bachanů trvalý pobyt v obvodu obcí s rozšířenou působností Uherské Hradiště, Veselí nad Moravou a Uherský Brod. Přibližně stejný počet Bachanů je evidován rovněž na Slovensku (134).

Se jménem Bachan zřejmě souvisí i vznik jména Bachánek. Bachánku je v ČR pouhých 24, z toho 18 v Uh.Hradišti, Zlíně a Uh.Brodě. Jméno Bachánek se v matrice narozených objevuje 18.3.1723, kdy byla pokřtěna Anna, dcera Johanese Bachán(ka) a jeho manželky Kateřiny. Přestože se u otce uvádí jméno Bachánek, pravděpodobně se jednalo o Johanese Bachana a jeho ženu Kateřinu rozenou Vlkovou, jejichž sňatek se uskutečnil 27.1.1697. Jméno Bachánek je v matrice zapsáno 84 x.

V literatuře je původ jména Bachan zpravidla odvozován od německého „Bach“, tedy „potok“. Vzhledem k historii regionu, vazbám na bývalé Uhry a současný, téměř shodný výskyt tohoto jména v Čechách, tak na Slovensku, je pravděpodobnější, že původ lze odvodit od slovenského „báchať“, tedy „bouchat“, kdy bachanem je nazývána osoba, která do něčeho tluč. Navíc téměř souběžně se v matrice vyskytuje i příjmení „Búchal“ V telefonních seznamech Německu je evidována pouze dvacítká Bachanů a v Rakousku jenom 4 tato příjmení. V Polsku se příjmení Bachan vyskytuje 213 x.

BALEŠ

Od 1.6.1682, kdy se narodila Anna Balass, se jméno ve tvaru Balass, Bales, Balesch, Baleš vyskytuje v matrice narozených až do roku 1784. Pokřtěno bylo celkem 24 novorozenců s mírnou převahou dívek.

Počet těchto příjmení je v současné době na území ČR zanedbatelný. Daleko početnější je však výskyt jména Baláz, kterých eviduje MVCR 2424. Ve 14 případech se ve statistice setkáme se jménem Bálež.

Zjistit skutečný původ a význam jména je obtížné. Nejpravděpodobnější je však výklad, podle kterého se jedná o maďarské křestní jméno Balász (Blažej), které zřejmě vzniklo z řeckého Blasios tj. „trpící na zánět kloubů“.

Podle jiné teorie má snad příjmení původ v řeckém slově „bléché“, což znamená *breptavý, neobratný*.

BEZDĚK

Lichtenštejské seznamy z roku 1658 evidují dvě rodiny Bezdeků a to Jana Bezdeka s manželkou Zuzanou a jednou dcerou v Chylicích a dále Waczlawa Bezdeka s manželkou Katerzinou a třemi syny rovněž v Chylicích. V blatnické matrice se jméno Bezdek objevuje v roce 1699, kdy Pavel Bezdek pojal za manželku Marianu Janča z Ostrožské Lhoty a v roce 1740 při sňatku Barbary Buchal ze Lhoty s Pawlem Bezděkem. Záznamy o případných potomcích těchto manželských párů v matrice nejsou.

Znovu se jméno Bezděk objevuje v matrice až 5.2. 1833, kdy se sňatkem s Annou Vyskočil stal obyvatelem Blatnice chylický Matheus Bezděk a následně pak 5.9.1834, kdy zemřela ve věku 4 dnů na „frais“ (psotník, křeče) jejich prvorozená dcera. Matheus a Anna se pak stali rodiči sedmi synů a jedné dcery.

Ani původ tohoto jména nelze určit jednoznačně. Mohlo vzniknout z některého z místních jmen (Bezděčí, Bezděčín, Bezděkov), případně z příslovce „bezděky“ – bez úmyslu.

Počet jmen Bezděk není v současné době nijak velký, něco kolem 1350 po celé české republice.

BOGAR

Přes dlouholeté středověké vazby a přechodnou příslušnost k Uhrám se jmen s náznakem maďarštiny vyskytuje v blatnických matrikách poměrně málo. Zaniklo jméno Honiurčík (možná z maďarského „hon-vlast“), Hírák („hír-zpráva, pověst“), Eleš („eles-ostrý, břítký“) i Fianta (*Fia-syn*). Mimo obec se zachovalo jméno Lakosil („lakos-vlast“). Zato nositelé příjmení Bogar („bogár-brouk“) vydrželi a postarali se o početné a potomstvo. Již v samých počátcích založení matrik se Janovi Bokarovi a jeho ženě Alžbětě dne 21.3.1661 narodil a byl pokřtěn syn Jan, kmotrem byl Jan Řehák a jeho žena Anna. Do roku 1890 pak následovalo dalších 155 pokračovatelů tohoto rodu.

Jméno Bogar je zastoupeno již v Lichtenštejnských seznamech z roku 1658 a to Janem Bogarem, usedlým v Blatnici a Adamem Bogarem, obyvatelem Hroznové Lhoty.

V roce 2011 žilo v ČR 108 Bogarů, toho 97 podél východní hranice republiky. Nositelů jména Bogár bylo 74, z toho 34 při hranici s bývalou NDR a zbytek na Moravě. Na Slovensku je výskyt tohoto jména podstatně větší, něco kolem 500 mužů a odpovídající počet žen.

BRAUNER

Brauner, další z německých příjmení, která se objevují v matrice farnosti Blatnice v devatenáctém století. V matrice narozených je jako první evidován 15.5.1855 křest Johanna Braunera, syna Johana Braunera a Františky Schneider, pocházející z Dittensdorfu. Zda se jednalo o Dittensdorf německý, či Dittensdorf na Jesenicku (později Dětrichov nad Bystřicí) matrika neinformuje.

Příjmení *Brauner* (hnědý, snědý) se v současné době vyskytuje v českých zemích téměř 140x, ze dvou třetin na Moravě. Něco přes dvě stě Braunerů je evidováno rovněž v Polsku, v Německu je počet těchto příjmení pochopitelně větší - přibližně 5800.

BRŠLÍK

Poprvé se jméno Bršlík objevuje 1.4.1691, kdy se v Ostrožské Lhotě narodila Mariana Bršlík. Pak následuje přestávka až do roku 1804 kdy se Franz Karlik oženil s Barbarou Bršlík.

O 12 let později, 20.10. 1816 se vdává Katharina Bogar a jejím manželem se stává Fabian Bršlica, který je v dalších letech až na jednu výjimku uváděn jako Bršlík.

Původ jména lze odvodit nejspíše od názvu rostliny bršlice, která ač je úporným plevellem je také účinná proti dně a z jejích mladých lístků lze připravit výtečný salát.

Příjmení Bršlík se v současné době vyskytuje v ČR pouze 18 x, z toho 12 x na veselsku, 5x kyjovsku a 1 v Otrokovicích. Ani příjmení Bršlica není příliš časté, v ČR pouze 134 x, z toho 59 x na uherskobrodsku.

CÍCHA

Jedno z nejstarších jmen, které se objevuje v matrice obce Blatnice. Jeho původ je odvozován od německého výrazu „(die) Zieche“, tedy od pojmenování povlaku na peřinu.

Německý původ příjmení lze nepřímo podpořit i tím, že Jan Zichů s ženou Maryškou je zapsán v Lichtenštejnských seznamech jako usedlý v obci Slavkov, tedy v obci, založené v druhé polovině třináctého století kolonisty z Bavorska.

V matrice oddaných obce Blatnice je dne 29.1.1662 zaznamenán sňatek Stephana Cichy a Mariany z Blatničky, v matrice narozených pak dne 27.11.1667 křest novorozeněte Andream Czicha. Příjmení je v matrice narozených farnosti Blatnice uvedeno více než dvěstěkrát.

Příjmení Cícha, Cicha není v ČR nijak čtené. Z celkového počtu 302 Cichů v roce 2011 žila téměř polovina na Moravě, 7 Cichů (s krátkým „i“) na těšínsku. Nabízí se tedy možnost, že část příjmení Cícha vznikla z polského „cichy“ (tichý). Mužů s příjmením „Cichy“ žije v Polsku téměř sedm tisíc.

ČAP, ČÁPEK, ČAPEK

V Lichtenštejnských seznamech z roku 1658 je jako usedlý v Horním Němčí uveden Czapský Martin a také Cziap Jan s manželkou Dorotou v Milokošti. Dne 22.12.1681 se pak narodil Georgio Czap, syn Georgio Czapa a Mariny v Parvo Blatnicensis.

Dne 23.2.1688 pak správce farnosti Blatnice oddal Paulam Czapek z Milokoště s Katerzinou Musik z Ostrožské Lhoty. Drobné změny či úpravy příjmení při přestěhování jeho nositele nebyly nijak výjimečné (n.př. Bachan-Bachánek, Kotačka-Kotača, Minář-Minařík atd.) a je tedy možné, že Czap i Czapek byly příslušníci téhož rodu.

Příjmení vzniklá ze jmen zvířat a ptáků jsou poměrně častá, možná proto, že život uprostřed přírody umožňoval jejich sledování a poskytoval i příjemné zpestření. Dá se tedy předpokládat, že příjmení Čap či Čapek vzniklo z názvu tohoto oblíbeného ptáka.

Nositelů příjmení Čap a Čáp žilo v roce 2011 v ČR přibližně 1800. Příjmení Čápek vykazuje statistiky MVCR celkem 123, z toho pouze 14 v Čechách a 119 na Moravě. Opačně je tomu u příjmení Čapek, kde z celkového počtu 2841 příjmení většina připadá na Čechy a pouze menší část na Moravu.

DEMUTH

První zmínka o rodu Demuth je z 5.9.1816, kdy Franciska Demuth přivedla na svět syna Martina. Otec není uveden. Až do roku 1871 bylo ve farnosti Blatnice pokřtěno dalších 17 nositelů tohoto příjmení. Původ příjmení nesporně pochází z německého jazyka, lze ho přeložit jako *pokora, poníženost*.

Nositelů příjmení Demuth (i Demut) je v Německu přibližně čtyři a půl tisíce v Polsku zhruba 250. V českých zemích se to s pokorou příliš nepřehánělo, v roce 2011 žilo zde celkem 112 Demut(h)ů, z toho pouze 12 na Moravě.

DOMINIK

Základem příjmení i křestního jména je přídavné jméno k latinskému *dominus*, čili *pán*. Dominik je tedy „Pánův“.

Příjmení Dominik není v České republice nijak časté, statistika uvádí pouze 235 jeho nositelů. Zato křestních jmen je ve statistice pozeňaně – v roce 2011 podle MVCR 28514.

V počtu těchto příjmení je ze sousedních zemí na prvním místě Polsko s třemi tisíci šesti sty Dominiků. V Německu je to necelých 1400 případů, v Rakousku pouze 80.

V blatnické matrice se toto jméno objevuje poprvé 6.1.1682, kdy se Pavel Dominik oženil Barbarou Rokos z Ostrožské Lhoty. A o necelý rok později je v matrice zaznamenáno narození chlapce Nicolause, jehož otcem je tentokrát Martin Dominik a matkou Dorota.

V roce 1727 se Martin Dominik z Ostrožské Lhoty oženil a jako manžel Mariny Bureš přesídlil do Blatnice. Celkem od roku 1682 do roku 1888 zaznamenává matrika 59 pokřtěných potomků tohoto rodu.

DURNA

Dne 13.2. 1666 zemřel v Blatnici ve věku 36 let Martin Durna což naznačuje, že tento rod žil na Slovácku již v předmatrikové době. Martin Durna s manželkou Annou je zapsán v Lichtenštejnských seznamech jako usedlý již v roce 1658. Narození prvního potomka rodu Durnů, Doroty Durna, je pak zapsáno do matriky dne 5.2.1662. Příjmení se vyskytuje v matrice narozených od roku 1662 do roku 1704, kdy tři otcové – Martin, Václav a Lukáš zplodili celkem čtrnáct potomků

V roce 2011 žilo podle statistiky MV v ČR pouze 87 mužů s tímto příjmením, z toho 57 v trojúhelníku Brno-Břeclav-Uherské Hradiště. Kromě toho žilo v ČR 32 mužů jménem „Dürr“ nikoliv však na Slovácku.

Přesto i v tomto případě lze soudit, že jméno vzniklo z německého *dürr*, t.j. *suchý, hubený* a mohlo se jednat o potomky kolonistů, přivedených Borešem z Rýzmburka z Bavorska. Nositelů příjmení Dürr je v Německu téměř 12600 a Švýcarsku téměř 1800.

EHRlich

Devatenáctkrát příjmení „Statečný“ ani jedno příjmení „Čestný“ ale 166krát příjmení „Ehrlich“ se v roce 2011 vyskytovalo v naší republice. Z těchto 166 se pak na Moravě 26, až na jednu výjimku v trojúhelníku Prostějov-Hranice-Břeclav. Ani Polsko se 136 Ehrlichy a Rakousko se dvěma stovkami Ehrlichů na tom nejsou lépe. Zato německé telefonní seznamy evidují přes 8700 těchto hrdých příjmení.

Správce farnosti Blatnice pokřtil prvního Ehrlicha, Ignáce, syna Augustina Ehrlicha a Mariny Radwan z Dobriczovic(?) dne 13.12.2814. V následujících letech, až do roku 1890, pak bylo pokřtěno dalších 19 novorozenců obého pohlaví.

ENDRICH, HENDRICH

V roce 1684 byl v matrice jako otec pokřtěného novorozence Joannese objevuje Rudolf Henrich, voják, bez uvedení obce původu. O 38 let později, v roce 1722, pak Kašpar Henrich, rovněž voják, jako manžel Alžběty z Ostrožské Lhoty. Tyto osoby však zřejmě neměly s pozdějším rodem Hendrichů-Endrichů žádnou spojitost.

Až 3.11.1791 byl do matriky oddaných vložen zápis o sňatku Kateřiny Trojanec a devatenáctiletého Endricha. 7.7.1794 pak narození Johana Hendricha, syna Petrusa Hendricha a Katerziny Witek. Až do roku 1885 pak následují křty dalších 29 nositelů tohoto příjmení.

Ať už je v matrice uváděno příjmení Hendrich, Hendrych či Endrich, jména manželek hlav rodin, kmotrů příoapdně čísla domů naznačují, že se v některých případech mohlo jednat o tentýž rod.

Původ příjmení Endrich je převážně odvozován z německého osobního jména Henrich či Heinrich, populárního celosvětového jména (švéd.-Henrik, franc.-Henri, ital.-Enriko...), jehož česká podoba je Jindřich. Nevylučuje se však ani možnost vzniku příjmení z německého výrazu *endlich*, které ovšem původně znělo Heimerich, t.j. „vládce domu“, což by mělo potěšit zejména mužské pohlaví.

Hendrichů žilo v roce 2011 v České republice pouze 227, převážně při severo i jihozápadní hranici. Ještě méně je pak evidováno Endrichů, pouze 1 v Praze a jeden v jižních čechách.

FIANTA, FRANTA

Rozlišit v nepříliš krasopisně psaných matrikách příjmení Fianta a Franta je někdy značně obtížné. Navíc obě jména se vyskytují téměř současně, dokonce i v Lichtenštejnských seznamech z roku 1658. V Blatnici je to Jan Franta s manželkou Ewou a v Boršicích Thomas Frantúw s manželkou Dorotou. Fiantu Jana s manželkou Dorotou, dvěma syny a dvěma dcerami evidovali Lichtenštejnové v Kuželově, Martina a Annu Fiantových se třemi syny a dvěma dcerami v Blatnici i Jakuba Fijantu s Annou, dvěma syny a dvěma dcerami v Nivnici.

Původ jména Franta lze odvodit, podobně jako u řady dalších jmen, z osobního jména František, které se dále odvozuje z italského Franciscus, tedy *francouzek*. Což byla domácí přezdívka Giovanniho Bernardone, později proslulého pod jménem František z Assisi.

Do matriky narozených obce Blatnice byla jako první dne 14.12.1675 zapsána Zuzana, dcera Matusse Franty a jeho ženy Anny z Blatničky. Jako poslední z tohoto rodu a celkem čtyřicátý třetí se v matrice vyskytuje 6.1.1822 Josef Franta, syn Josefa Franty a Mariny Zelenka.

V roce 2012 nebyl počet příjmení Franta v ČR nijak velký, pouhých 665 případů, roztroušených po celém území republiky.

Základ jména Fianta či Fijanta lze odvodit z maďarského výrazu „fia“, tedy „syn“. Migrace obyvatel mezi Uhrami nebyla nijak vyjímečná a na sporném hraničním území se vyskytuje řada dalších jmen maďarského původu.

Bohužel v současné době se toto jméno vyskytuje ještě v menším počtu než je tomu u Franty. Z pouhých 59 příjmení v roce 2012 se 49 vyskytovalo na území mezi Brnem a Veselím nad Moravou.

FLAISA

I příjmení Flaisa v blatnických matrikách najdeme až mezi několika německými jmény, která se objevují koncem osmnáctého a počátkem devatenáctého století. Jméno „Mikulass Flajha (či Flajsa) je sice uvedeno mezi usedlymi v obci Derfle již v Lichtenštejnských seznamech z roku 1658, nicméně vzájemná souvislost s pozdějšími Flaisy nalezena nebyla.

První záznam najdeme v matrice narozených 30.7.1788, kdy byla pokřtěna Marina, dcera Stephana Flaisy a Apollonie Blaha, která ovšem po osmnácti dnech zemřela. Jako osmý a poslední byl pak pokřtěn 16.1.1810 Paul, syn Stephana Flaisy a Anny Vyskočil.

Původ jména ukazuje na německý výraz „fleissig – pilný“ či „fleisch-maso“. Samozřejmě mnohem pravděpodobnější je druhý výraz. Příjmení „Fleiss a Fleissig“ se v Německu vyskytuje asi 170 x , zatím co příjmení „Fleisch“ 962 x a „Fleischer“ (*Řezník*) dokonce 17976 x.

FŇAŠEK

Kde se narodil Joannes Fnaschek, který zemřel v Blatnici v roce 1684 ve věku čtyřiceti let, nelze z dostupných pramenů zjistit. První záznam o existenci Jan Fniaska a manželky Alzbiety je v Lichtenštejnském seznamu usedlých v obci Chylice. V matrice obce Blatnice je zapsáno narození Mariannam Fniassek dne 24.2.1670.

Přestože v matrice obce Blatnice je od roku 1660 do roku 1890 evidováno přes 120 novorozenců, je současný výskyt tohoto jména v ČR téměř zanedbatelný. Z celkového počtu devíti Fňášků žilo v roce 2011 šest v na Slovácku, jeden v Praze a 2 v Prostějově.

Původ jména Fňášek, případně Fniassek je záhadou. Snad by se dalo uvažovat o jakési podobnosti s výrazem „ňafkat“, tedy štěkat, který se v hovorové mluvě občas vyskytuje i v dnešní době.

FORNUSEK

Fornúsek Jan a Fornúsek Martin, Fornus Jura byli podle Lichtenštejnských seznamů zabydleni v Blatnici či Kunovicích již před rokem 1660. Do matriky Magnoblatnicensis byl jako první zapsán Kaspar Fornausek, narozený 5.1.1662, jako poslední narozený v roce 1774 Joannes, nemanželský syn Anny Fornus.

Přestože příjmení nápadně připomíná německé „vorn“, původ příjmení je zřejmě jiný. Jak nářečně, tak slovensky i polsky byl názvem fornus, fornusek, označován námezdní zemědělský dělník, tedy obdoba názvu hofer, či nádeník.

Fornúsků ve všech variantách je v české republice evidováno 136, z toho 63 v obvodu Uherského Hradiště a cca 30 v sousedních oblastech.

GAL

Podle výkladového slovníku „Naše příjmení“ Dobravy Moldanové lze jméno příjmení „Gal“ odvodit od maďarské podoby osobního jména Gallus, tedy česky Havel.

Samozřejmě existuje i řada dalších možností. Keltický výraz g(h)al znamená silný, mocný, statečný. Mohlo se jednat o příchozího z Galie, která se rozkládala na území dnešní Francie, Belgie, severní Itálie, Švýcarska. Nelze opominout ani Galicii, území ve španělsku se středověkým významným poutním místem, cílem Svatojakubské cesty. A Kniha Soudců se zmiňuje o hrdlořezu Gaalovi z Šekemu.

Nicméně významná je rovněž další teorie. Ve 13.-14. století při soupeření s Polskem získalo Uhersko důležitou oblast Červené Rusi - „Galician“ (Halič). V současné době se v Polsku podle „Mapy nazwisk“ vyskytuje příjmení Gal 790 x a příjmení Gall 283 x. Příjmení Galik pak 1372 x a Halik 811x. Z galicijštiny, kterou mluví zhruba 3 miliony lidí, zejména v Haliči, pak výraz „gall“ lze přeložit jako „žluč“.

V Lichtenštejnských seznamech z roku 1658 je uveden Jura Gallúw s manželkou Barbarou a dvěma čeledíny v Boršicích, Martin Gallúw a Anna v Kuželově a Nicolas Gallúw s Dorotou rovněž v Kuželově.

S příjmením „Gal“ zřejmě souvisí i vznik příjmení „Galik“. Jak se zdá, ani matrikáři to neměli s tímto jménem jednoduché.

Dne 26.12.1707 byl pokřtěn Jakub, syn Nikolaje *Galika* a Anny z Blatničky, kmotr Marků. O tři roky později, dne 27.11.1710 byl pokřtěna Andrea, dcera Nikolaje *Gala* a Anny, kmotr rovněž Marků. Zdá se tedy, že i příjmení *Halik* je variantou z původního Gal.

GALBA

Galba - mimořádně talentovaný politik a dokonce římský císař v roce 68 a 69 našeho letopočtu velel v roce 39 n.l. legiím v Horní Germanii, tedy coby kamenem dohodil (na několikrát) od našich krajin. Podle historiků však nezanechal potomky, takže příbuznost tohoto slavného Galby s dolňáckým Galbou je dost nepravděpodobná.

Rovněž překlad vzhledu nositele tohoto jména do latiny (galba - tlust'och) zřejmě nepřichází v úvahu.

Všeobecně je výraz galba, galbavý používán pro člověka nešikovného, nemotorného, případně leváka. V našem případě však tomu mohlo být i jinak.

V roce 1658 je v obci Strání zapsán do Lichtenštejnských seznamů jako usedlý Jakub Kalbawy s manželkou Markétou, třemi syny a jednou dcerou a v roce 1670 bylo do matriky zapsáno narození Petra, syna Jakuba a Dorotky Gaba..

V matrice farnosti Blatnice se jméno Galba, ale i Kalba objevuje od roku 1670. Téměř souběžně, přesněji od roku 1666 se objevuje i jméno Telátka , a v Lichtenštejnských seznamem z roku 1658 také jméno Kolúch („*das Kalb*“). Stávalo se, že německá jména byla někdy uvedena správně, někdy přeložena do češtiny a někdy také zkomolena, což by mohl být i tento případ.

V roce 2011 žilo v české republice 353 nositelů příjmení Galba nebo Galbavý a žádný Kalba nebo Kalbe. Nikdo se také nehlásil k příjmení Telátka. Podle telefonního seznamu Německa se několik jmen Galba zachovalo (37 x) a rovněž 578x příjmení Kalbe.

GRŇÁK

Zdálo by se, že původ výrazu „Grňák“ je jasný a že jím byla označena osoba menšího vzrůstu, případně zakrnělá. Existuje však i jiná a poměrně pravděpodobná možnost.

První blatnický matrikář, správce farnosti Martin František Tesař, pořizoval zápisy v češtině i v latině, zatím co němčina mu zřejmě činila určité potíže. Lze tak usuzovat podle toho, že jména původu německého byl uváděna nejen zkomoleně, ale většinou i v různých podobách. Konkrétně jméno Grňák se vyskytuje ve tvaru „*Krnia, Karnia, Krniak, Grňa, Kernia, Gerniak*“.

V lichtenštejnských seznamech byl v roce 1658 zapsán jako usedlý v Blatničce Jan Kernia s manželkou Katerzinou. Oblast, osídlená bavorskými kolonisty v druhé polovině třináctého století, začínala obcí Brošice a Suchov (Suchoněmčí) v těsném sousedství Blatničky. Nabízí setedy možnost původu jména Grňák z německého Kern, tedy jádro, pecka. Nepřímo tuto možnost podporuje i skutečnost, že v sousedním Polsku se příjmením *Kern* pyšnilo 609 obyvatel a a v Německu dokonce téměř 41000 osob .

Jméno Grňák se v roce 2011 vyskytovalo v ČR 20 x, z toho 10 x na Moravě a desetkrát v Čechách (Sokolov, Tábor, Č.Budějovice)

V matrice obce Blatnice je od roku 1660 do roku 1887 evidována přibližně 80 narozenýchh. Jako první byla do matriky zapsána Dorotea Krnia dne 31.3.1661.

HÁNA

Příjmení Hana bylo zapsáno do matriky narozených již 30.7.1779, kdy byl pokřtěn Jacobus, nemanželský syn Ludmily Hana. Zřejmě se však jednalo o ojedinělý případ a na dalších téměř jedno sto let se toto příjmení v matrikách nevyskytuje.

Až 10.5.1865 došlo ke sňatku třiatvacetiletého Josefa Hany s dvacetiletou Marianou Petratur a 23.5. 1867 k narození dcery tohoto páru, Zuzany, která bohužel v roce 1872 v necelých pěti letech zemřela.

Přes poměrně značnou podobnost s přiměním Hanák, Hanáček nevzniklo zřejmě jméno Hána z místního označení původu jeho nositele, ale s největší pravděpodobností z křestního jména Johan, Johanes.

Četnost příjmení Hána není v českých zemích nijak velká; pouhých 792 nositelů z nichž velká většina žije v Čechách a pouhých necelých 30 na Moravě.

HANÁK

O něco méně než Bachanů je v matrice farnosti Blatnice zapsáno Hanáků. V matrice je jich přibližně 240, zato v celé v ČR jich bylo v roce 2011 evidováno 3601. I v tomto případě žije většina z nich na Moravě. Na Slovensku se toto jméno vyskytuje přibližně 700 x.

Jako první je v matrice farnosti Blatnice zapsán 16.10.1661 Mikuláš Hanák, syn Pavla Hanáka a Anny.

V Lichtenštejnských seznamech obce Blatnice z roku 1658 je jako usedlý zapsán Jura Hanák a jeho manželka Eva, a Jan Hanák se třemi syny a dvěma dcerami, bez uvedení manželky.

Lichtenštejnské seznamy uvádějí další Hanáky v okolních obcích a to Horním Němčí, Tasově, Hluku, Chrlicích, Kozojídkách, Strání, Nivnici, Boršicích a v Blatniče.

Zdá se, že jméno Hanáček bylo odvozeno od jména Hanák v roce 1685. kdy je 12.1. v matrice zapsán křest Mariany Hanáčková, dcery Nikolause Hanáčka a Doroty Hanáčkové. Mohlo se jednat o manžele Nikolause Hanáka a Dorotu rozenou Tománkovou, kteří uzavřeli sňatek 2.2.1681.

HIRÁK

Martin Hirák s manželkou Margetou, čtyřmi syny a jednou dcerou byl veden jako usedlý v obci Nivnice již v roce 1658. V matrice oddaných farnosti Blatnice byl zaevidován sňatek svobodného Joannese Hiráka s vdovou Zuzanou z Ostrožské Lhoty dne 12.7.1682.

První dítě pravděpodobně tohoto páru, dcera Cattarinam, byla zapsána do matriky s datem 10.9.1684. Jméno Hirák se pak v matrice narozených farnosti Blatnice vyskytuje až do 9.12.1765.

Jméno zřejmě vzniklo s maďarského podstatného jména *Hír*, což lze přeložit českým v ýrazem *zpráva*, případně *pověst*.

Přestože z 30 potomků rodu Hiráků byla téměř polovina mužského pohlaví, současný počet na území České republiky je zanedbatelný sestává pouze ze dvou jmen Hirák v Litvínově a tři podobných jmen (Hír) na ostravsku.

HOLANDA

Třiačtyřice potomků rodu Holanda je zaznamenáno v matrice narozených farnosti Blatnice od roku 1675 do roku 1787. První záznam patří Kateřině, dceři Joannese Holandy a jeho ženy Barbary z Ostrožské Lhoty, poslední pak rovněž Kateřině, dceři Jiřího a Anny Holandových.

Původ příjmení je zřejmý, vznikl zřejmě z přídavného jména *holý* a označoval pravděpodobně člověka s holou bradou, hlavou či jinou částí těla. Přídavné jméno *holý* se objevuje jako základ u řady dalších, početné skupiny příjmení. Zatím co příjmení Holý je 135. nejčastější příjmení v ČR (3364 osob, převážně v Čechách), libozvučné příjmení *Holanda* bohužel téměř zcela zmizelo, vyskytuje se pouze ve čtyřech případech na Děčínsku. Moravě zato zůstalo příbuzné příjmení „Golán“, vzniklé zřejmě z polského *goly*.

HROŠ

První záznam tohoto příjmení lze najít mezi usedlými v obci Boršice z roku 1658, kdy byl do Lichtenštejnských seznamů zapsán Martin Hrož, otec tří synů. V roce 1663 se příjmení objevuje v matrice ve tvaru Hroš, v roce 1680 ve tvaru Grož, v roce 1765 jako Hrosch a později ještě ve tvaru Hross.

Nesporná autorita ve věci příjmení, Prof. Dobrava Moldonová, nabízí jako vysvětlení pro příjmení Gros německé *gross* (velký), případně *Groš*, malou minci, zavedenou ve 13. století, a pro příjmení *Hroz* mylný překlad jména Metoděj – Hroznata. Název věže ve staré šachové hře (*hroch*), případně vznik z křestního jména Roch ukazuje na další možnosti. Nelze však pominout ani podobnost s příjmením Goroš, Gorosch, které v současné době existuje ve 44 případech v obvodu obcí s rozšířenou působností Hodonín, Veselí n/M., Uh. Hradiště a Uh. Brod

CHABIČOVSKÝ, CHABIČA

V matrice narozených je zapsáno 238 pokřtěných hochů a dívek otce „Chabičovský“ a „Chabiča“. Je obtížné zjistit, zda se jedná o jednu či dvě větve téhož rodu. Například dne 17.10.1688 jsou jako rodiče dcery Kateřiny zapsáni Chabičovský Tomáš jeho žena Zuzana, kmotr Martin Šipka s manželkou Juditou. Dne 22.9.1690 je u novorozeného syna Martina uveden otec Chabiča Tomáš s manželkou Zuzanou, svědkové opět manželé Šipkovi.

Jako první je 9.2.1661 v matrice zaznamenáno narození Doroty Chabičovské, dcery Jiřího a Zuzany Chabičovských.

Jura Chabičovský s manželkou Zuzanou je uveden již v Lichtenštejnských seznamech z roku 1658 jako otec 3 synů a jedné dcery. V témže seznamu je zapsán i Wávra Chabičovský s manželkou Margetou, 3 syny, jednou dcerou a jednou děvečkou.

Nositelů jména Chabičovský žilo v roce 2011 v ČR 59, z toho 25 na olomoucku, 3 na uherskohradištsku. Jméno Chabiča se vyskytovalo 38 x, z toho 26 na uherskohradištsku a hodonínsku.

Jak bývalo zvykem, toto jméno vzniklo zřejmě podle původu jeho nositelů, v tomto případě zřejmě příchozích z obce Chabičov z podhůří Nízkých Jeseníků.

KALÍŠEK

V matrice narozených je uvedeno celkem 130 novorozenců tohoto příjmení a to od roku 1669 až do roku 1885.

Dne 13.7.1669 byla pokřtěna Magdalena, dcera Joannese Kalíška a jeho ženy Alžběty z Ostrožské Lhoty. Další dítě, syn Martin, syn Pavla Kalíška a Ludmily, manželů pocházejících z Blatnice, se narodilo o deset let později, 4.11.1679. Poslední je pak v matrice narozených zapsán křtěnec Josef Kalíšek, syn Jana Kalíška Veroniky Soviš v roce 2.1.1885.

Přes vysoký počet narozených je současný výskyt tohoto jména v české republice poměrně nízký. Ministerstvo vnitra evidovalo v roce 2011 jméno Kalíšek pouze ve 139 případech. Z toho 33 případů na českobudějovicku, 41 na severní Moravě (25 Nový Jičín) a pouze ve dvou případech na veselsku.

Podstatné jméno *kalíšek* má svůj prapůvod zřejmě v latinském *caliculus* a následně v německém *Kelch*. Podle slovníku staročeštiny je také doloženo jako příjmení či přezdívka „kališníků“ a zvláště Jiřího z Poděbrad

KOLUCH

Zatímco Koluchů, Kolúchů či Kolůchů bylo v roce 2011 v ČR pouze 46 a z toho 29 na Slovácku, Kolouchů evidovalo MV téměř desetinásobek, přesněji 439.

Jan Kolauch s manželkou Zuzanou je evidován v Kunovicích již v Lichtenštejnských seznamech usedlých v roce 1658. V Blatnické matrice je toto příjmení objevuje 31.3.1685, kdy zemřel Mathias Koluch a 25.4.1686, kdy je zapsáno narození Annam Koluch.

Od roku 1660 do roku 1890 bylo pokřtěno přes 160 dětí s tímto příjmením

Příjmení vznikala během několika století zhruba od století 14. do 18. Některá příjmení však vznikala prokazatelně i dříve, mimo jiné i příjmení vzniklá z názvů domácích zvířat nebo lovné zvěře. Mezi ně snad patří i příjmení Koluch či Kolouch a také jeho německý ekvivalent „Kalbe“, rovněž se vyskytující v matrikách farnosti Blatnice.

V sousedních zemích není toto příjmení ani jeho vyriace nijak časté. Na Slovensku se vyskytuje pouze 2x, v Německu 22 x a v Polsku 380 x (v Polsku ovšem mohlo vniknout z příjmení Goluch, odvozovaného od slova „goly“).

KOŇÁREK

Od roku 1828 do roku 1875 bylo příjmení Konárek, Koňárek zapsáno do matriky narozených celkem 13x, z toho 9x při křtu synů a 4x při křtu dcer. Odkud se první Josef Konárek do Blatnice přizemil není v matrice uvedeno. Vzhledem k tomu, že jeho potomci si přivedli nevěsty z Valašských Klobouk a Lipiny by se dalo usuzovat, že odněkud z Valašska.

Podle statistiky ministerstva vnitra se v roce 2011 v ČR vyskytovalo příjmení Konár 30x, příjmení Konárek celkem 90 x a příjmení Koňárek 52 x. Je tedy obtížné určit, za vznikem tohoto příjmení je slovo *konár-silná větev*, či povolání obchodníka s koňmi nebo kočího

KOTAČKA

Lichtenštejnové evidovali ve svých seznamech z roku 1658 tři usedlé Kotaczky a to Kuželově, Chylicích a Ostrožské Lhotě.

V matrice narozených farnosti Blatnice je dne 12.2.1670 zapsána Dorotheam Kotaczka z Ostrožské Lhoty. V matrice zemřelých je ovšem záznam o úmrtí Martina Kotaczky, který zemřel kolem 23.8.1686 ve věku 90 let a narodil se tedy někdy kolem roku 1596.

Dne 17.2.1740 se v Blatnici narodila Marina, dcera Josefa Kotače a jeho manželky Anny. Zdá se, že obdobně jak tomu bylo u změny jména z Bachana na Bachánka, i v tomto případě přesídlením ze Lhoty do Blatnice došlo k drobné úpravě příjmení. Z Kotačky na Kotača..

Možností vzniku jména Kotačka je několik. Podle spisovatelky Moldanové je výrazem kotačka označován plod lopuchu, rostlina máčka, případně se jedná o kocoura. Podobným výrazem je nářečně pojmenováván i králík (kot, kotrna). Vyloučen není ani původ německý, kde slovo *Kot* znamená kal, případně bláto. V Polsku se příjmení „Kot“ (Kočka) vyskytuje téměř dvaadvacettisíckrát.

V České republice v roce 2011 žilo v roce 2011 celkem 250 Kotačků, z toho zhruba 25 v čechách a zbytek na Moravě. Kotačové žili v ČR pouze 3, všichni na veselsku.

KRCHŇÁČEK

Lichtenštejnské seznamy usedlých evidují čtyři usedlé příslušníky rodu Krchniavých v Ostrožském panství. Jura Krchniawy s manželkou Margetou a dvěma dcerami v Ostrožské Lhotě, Jan Krchniawy s manželkou Annou, jedním synem a pěti dcerami rovněž v Ostrožské Lhotě, Martin a Mikulas Krchniawy v Kunovicích.

V matrice narozených byl dne 13.5.1663 zaznamenán křest Jana Krchniaweho z Ostrožské Lhoty, syna Jury Krchniaweho a Margety. Od tohoto data až do osamostatnění Ostrožské Lhoty se jméno Krchniawy, případně Krchňáček, v matrice uvádí celkem 46 x.

Výraz „krchňavý“ je ze slovenštiny a podobně jako „galba“ označuje leváka, ale také osobu nešikovnou, nemotornou.

Příjmení Krchňavý nebo Krchňáček v současné době není nijak časté, v České republice je evidováno v necelých 150 případech (z toho 33 x na uherskohradištsku a uherskobrodsku). Databáze slovenských příjmení pak uvádí 243 těchto příjmení, poměrně často při hranici s Moravou.

KŘÁPEK, KŘAPA

Lichtenštejnské seznamy z roku 1658 evidují v Ostrožské Lhotě usedlého Jana Krapka s manželkou Veronikou, dvěma syny, dvěma dcerami, čeledínem a jednou děvečkou. A 10.11.1669 narození Martina, syna Laurentina Křáпка a jeho ženy Magdaleny z Ostrožské Lhoty. Do roku 1887 pak matrika zaznamenává křty dalších 238 novorozenců tohoto rodu.

Zatím co u příjmení Křápek je jako místo bydliště uváděna téměř sto let Ostrožská Lhota, u příjmení Krzapa, Křapa je to především Blatnice. Přesto bylo při křtu dvojčat Anny a Kateřiny z Ostrožské Lhoty dne 2.6.1690 uvedeno příjmení Krzap. Ani počet těchto příjmení není zanedbatelný, více než jedno sto osob.

Ať již mezi rody Křapů a Křápků existovaly příbuzenské vztahy nebo ne, v zdá se, že v obou případech se jedná o příjmení převážně moravská. Ze 135 Křápků jich v roce 2011 v Čechách žilo pouze 16 a ze 175 Křapů necelých dvacet.

Původ příjmení lze odvodit z výrazu *skřípat*, nebo také od označení *křáp – stará bota*.

KŘIVÁK

Ani jméno Křivák nepatří mezi nejpočetnější. V roce 2011 bylo v České republice evidováno pouze 285 Křiváků, z toho 265 na Moravě (na Slovácku 128).

Na Slovensku se jméno Křivák téměř nevyskytuje, hojně je však zastoupeno jméno Krivý (131x), ze kterého se „Krivý a později Křivák zřejmě vyvinul.

V Lichtenštejnských seznamech z roku 1658 je evidován Martin Krziwy s manželkou Margetou, jedním synem, jednou dcerou, třemi čeledíny, jednou děvečkou a Mikoláš Krziwy, bez manželky, s jednou děvečkou.

Od roku 1660 do roku 1890 bylo pokřtěno v blatnickém kostele 175 potomků tohoto rodu. První byl Jiří Křivák, narozený ve Lhotě 21.3.1709 matce Zuzaně a otci Martinovi. I když otec je uváděn příjmením Křivák, mohlo se jednat o Martina Křivého, narozeného 16.7.1678

Nejen tělesný vzhled, ale také charakterové vlastnosti mohly hrát roli při vzniku tohoto příjmení. Malý staročeský slovník uvádí pro výraz *křivý* řadu významů. Mimo jiné pojem falešný, zrádný, lživý, nespravedlivý, jsoucí v nepravu, jsoucí na omylu. A uvádí i příklady:

*Přida ku paměti zdravé
Krzywe rozeznáš i pravé.*

*Pohanstvo tak za to jmajú
že ti ľudie neumierajú
řkúce, že jsú na věky živi
avšakž sú vtěž řeči krziwi*

KUŘINA

Kuřim, Kuřimská Nová Ves, Kuřimské Jestřabí, To jsou osady v nynějším okrese Brno-venkov, z nichž mohl přijít do Blatnice rod Kuřimských.

Jméno je v matrikách uváděno zpočátku někdy ve tvaru „Kuřimský“ jindy „Kuřina“ a pouze podle dat, shodných jmen manželek či kmotrů lze usoudit, že se jedná o stejnou osobu.

V Lichtenštejnských seznamech je evidován Matej Kurzimsky s manželkou Annou v Ostrožské Nové Vsi. V matrice narozených farnosti Blatnice jako první narozený Kuřimský dne 9.11.1718 zapsán Martin, syn Josefa a Kateřiny z Blatnice. Následně pak Kuřinů-Kuřimských bylo ve farnosti pokřtěno 207.

V roce 2011 uvádí statistika Ministerstva vnitra na území české republiky 89 Kuřinů, z toho 54 mužů na veselsku, hradištsku a kyjovsku.

LAGA

V roce 2011 žilo v České republice 187 mužů se jménem Laga, z toho téměř polovina na veselsku, kyjovsku a hradištsku. V blízkosti polských hranic na opavsku a jablunkovsku se vyskytuje rovněž jméno Lagan a lze tedy usuzovat, že i jméno Laga vzniklo z tohoto výrazu.

Výraz „lagan“ lze přeložit jako „chlapec, klacek“, a to jak ve smyslu hůlky, tak jako označení charakteru osoby.

Samozřejmě není vyloučeno, že praotec Laga byl polského původu a byl pojmenován podle výrazu „lagodny“ tedy „jemný, líbezný, měkký“ což by podstatně lépe charakterizovalo povahu a vlastnosti současných nositelů tohoto příjmení. Je třeba brát v úvahu i další možnost, a to vznik příjmení od polského „loga“, tedy „bečka“. V Polsku se ostatně jméno „Łaga a Laga“ vyskytuje poměrně často, přibližně 600 x.at

Jura Laga s manželkou Maryškou a 1 dcerou je uváděn již v Lichtenštejnských seznamech v roce 1658 jako usedlý ve Lhotě. Další Jura Laga s manželkou Ewou, 1 synem a 1 dcerou hospodařil Milokošti

Do matriky farnosti Blatnice byla dne 29.3.1667 zapsána novorozená Dorota, dcera Jiřího Lagy a jeho manželky Anny. Oba z Ostrožské Lhoty

LANCÚCH

„Vsadil mého šafáře na dva lancuchy a v úterý jeho pustil z řetězů (BrandlGlos z r. 1509.) „
„Aby (vězeň) seděl na lancauchu za šest neděl(Wint z r. 1576)“ Tolik dva citáty- příklady- k podstatnému jménu „lancuch“ ze slovníku staročeštiny.

Příjmení Lancuch by tedy mohlo pocházet z polštiny (łańcuch) a přeloženo znamená „řetěz“. Aby to nebylo tak jednoznačné, bylo příjmení zpočátku v matrice uváděno v podobě „Lanzuch“, Lanssuch a Landshuch.

Není tedy vyloučeno, že do matriky bylo zapsáno podle výslovnosti a přizůsobeno známému výrazu. Této možnosti nasvědčuje i to, že rod Lancuchů přišel do blatnické farnosti z oblasti, kterou v polovině třináctého století kolonizoval Boreš z Rýzmburka a osídlil ji osadníky z Bavorska, zřejmě tedy i z oblasti Landshut.

(Na původ z německého „ Landshüter – Landshut“ se v některých materiálech odvolává i jihomoravský Lanžhot).

Jako první bylo 3.2.1709 do matriky Magno Blatnicensis zapsáno narození Joannese, syna Martina Lanczucha a jeho ženy Cathariny z Parvo Blatnicensis. Matrika eviduje od roku 1709 do roku 1728 křty celkem devíti narozených, z toho sedmi dívek. Poslední zmínka o tomto příjmení je 3.6.1748, kdy ve věku 55 let umírá v Blatničce Marina Lanczuch. Zdá se že mužští potomci rodu přesídlili v neznámém období z Blatničky do sousední obce Louka.

Podle statistiky MVCR se jméno Lancuch vyskytovalo v roce 2011 ve 13 případech, z toho devíti na veselsku. Kromě toho žilo ve stejném období v ČR 24 Lancouchů, většinou na jihovýchodní Moravě.

Ani v Polsku není situace nijak slavná, příjmení Łańcuch pouze 5x a k tomu 36 příjmení Łańcuchowska.

LOPÚN

Jestliže u řady příjmení je více možností jejich vzniku, u příjmení „Lopún“ je to jednoznačné. Ve státě Papua Nová Guinea existuje sice město Lopun, že by s ním měl lhotský Lopún něco společného je značně nepravděpodobné. Takže příjmení vzniklo podle moravského názvu rostliny „lopuch“, ceněné nejen jako léčivky ale také pro zvlášť chutnou dřev i chutný kořen.

Příjmení Lopún se vyskytuje v matrice narozených obce Blatnice krátce, od roku 1692 do roku 1732 a obsahuje záznamy o osmi novorozencích otců Jana, Joannese, Václava a Antonína. Po roce 1732 jsou již evidována pouze 4 úmrtí členů tohoto rodu.

V roce 2011 nebyl v přehledech ministerstva vnitra ČR uváděn žádný nositel tohoto jména, vyskytoval se pouze jeden Lopuch ve Vyškově a jeden v Hodoníně.

MÁČAL

V urbáři z roku 1592 je uveden jako blatnický podsedník Jan Mačalů. A v lichtenštejských seznamech je Ostrožské Lhotě evidován Daniel Mazal a jeho žena Maryška. Od 22.2.1672, kdy se manželům Danielovi a Margaretě narodil syn Pavel do posledního zápisu v roce 1890 zaznamenala matrika narození dalších 166 potomků tohoto rodu.

Dne 13.12.1660 se Daniel Maczal a jeho žena Marketa stali kmotry Justyny Ratajské z Blatnice a o několik dnů později – 21.12.1660 – kmotry Tomase, syna Michala Uhra ze slovak. Toto kmotrovství, jakož i skutečnost, že v současné době se jméno Máčal vyskytuje přibližně ve stejném počtu na Moravě i na Slovensku naznačuje, že jméno mohlo vzniknout ze slovenského označení pro „krivý nož“.

V roce 2011 evidovalo ministerstvo vnitra České republiky 70 Máčalů, žijících převážně v jihovýchodní části Moravy. Počet Máčalů na Slovensku se blížil k šedesáti.

MACHALA

Již v lichtenštejských seznamech se kromě jména Mach v Blatničce vyskytuje řada dalších jmen, z tohoto jména zřejmě odvozených, jako je například Machů, Machových, Machálek, Machač, Macháčků atd. Jméno Machala zmiňuje matrika obce Blatnice dne 17.12.1668, kdy Georgius Machala s manželkou Dorotou se stali kmotry Joannese, syna Martina Ziuydlů a jeho ženy Marthy z Ostrožské Lhoty.

V roce 2011 bylo na území české republiky evidováno 1504 Machalů, usídlených především na Moravě. Na slovensku se jméno Machala vyskytovalo ve více než 300 případech.

Původ jména Mach(ala) lze s největší pravděpodobností odvozovat z němčiny z německého machen-dělat.

MALÚŠ

Na druhém místě za příjmením Vyskočil, ale téměř o polovinu méně početně, se v matrice vyskytuje jméno Malúš. Ne vždy se však dá zjistit, zda jména Malúš, Maluš, Malauš, Malouš či Malůš se vztahují k jednomu rodu, či zda se jedná o jména pouze podobná.

Dne 6.4.1662 byla do blatnické matriky narozených zapsáno narození dvojčat Jiřího a Ludmily Malaušových, otec Mikuláš a matka Kateřina, oba rodiče ze Lhoty.

V matrice farnosti Blatnice se toto jméno vyskytuje přibližně 340x. Václav Maloušů je jako usedlý uveden již v blatnickém urbáři z roku 1592. Mikulas Maluš s ženou Kateřinou, dvěma syny, jedním čeledínem a jednou děvečkou jsou uvedeni v Lichensteinském seznamu z roku 1658 jako usedlí v Ostrožské Lhotě.

Malušů, Malůšů, Malůšů a Maloušů žilo v roce 2011 ČR 146, z toho 128 na Moravě. V Čechách a na Slovensku se tato jména vyskytují pouze ojedinelé v méně než dvaceti případech.

I u jména Malúš lze předpokládat, že vzniklo na základě vzhledu jeho nositele, tedy osoby menšího vzrůstu.

MAŠA

Jan Maša, podsedník, byl zapsán v urbáři obce Blatnice z roku 1592, v Lichenštejských seznamech z roku 1658 se však již neobjevuje.

Až 18.11.1770 zaevidoval cooperátor Antonius Slavik do matriky oddaných „Honestus Juvenis Joseph, filius + (zemřelého) Thomam Mascha, Neo-Villa, cum Honesta puella Catharina, filia Georgii Rischavý Mag-Blatt.

Do matriky narozených byl pak o rok později zapsán Thoma Mascha, syn uvedených novomanželů, který však po šesti dnech umírá. Až do roku 1890 je pak v matrice zapsáno dalších čtyřicet potomků rodu Mašů.

V současné době žije v ČR přibližně 220 mužů uvedeného příjmení, většina z nich na Moravě.

Původ příjmení Maša je vysvětlován dvěma způsoby. A to jako odvozenina z křestního jména Matěj, nebo z německého „Masche“, tedy *smyčka*, *rozměr*. Pravděpodobnější je první možnost, neboť v samotném Německu je výskyt příjmení Masche malý – necelých 1000 případů.

MEZULIANIK

Příjmení Mezuliánik se v matrice farnosti Blatnice objevuje poměrně pozdě, až 28.11.1876, kdy se dvaacetiletý Bartoloměj Mezuliánik, syn Bartoloměje Mezuliánika, půlčtvrtníka z Bořic a jeho ženy Františky rozené Holcknecht z Dobrochova, oženil s Viktorií, dcerou půlčtvrtníka Josefa Vávřika z Blatnice. Od roku 1876 do 14.1.1890 přibýlo pak do matriky dalších 8 narozených dětí s tímto příjmením.

Podobně jako Tkadlec, Pláteník, Kožešník a další patří příjmení do skupiny popisujících zaměstnání jeho nositele. Italské „mezzo (polovina)“ a „lano (vlna)“ dalo vznik názvu textilie, vyráběné z vlny a s vysokým podílem lnu, konopí či bavlny a používané především na pracovní oděvy.

Příjmení v této podobě se v roce 2011 vyskytovalo pouze ve 25 případech, většinou na Moravě, z toho 6 x v působnosti obce Veselí n/M. a 4 x v Bruntále. Podle statistiky ministerstva vnitra však existuje nejméně dalších 6 podob tohoto příjmení, lišících se od sebe zpravidla pouze dlouhými či krátkými samohláskami a dále dva tvary příjmení Mazulian.

MIČKA

Filip Miczków s manželkou Annou, dvěma syny, dvěma dcerami, čeledínem a děvečkou je zapsán jako usedlý v Blatničce do Lichtenštejských seznamů z roku 1658. První záznam v matrice narozených však patří Ulianě, dceři manželů Waczlawa Miczko a jeho ženy Markéty Vaníček (?), kteří uzavřeli sňatek 30.1.1661.

V matrice narozených lze příjmení Miczko, Mičko, Mička najít téměř 110 x a to jak s bydlištěm Blatnici, tak i Ostrožské Lhotě.

V současné době se příjmení vyskytuje v ČR ve 1130 případech, převážně na Moravě. V Polsku pak ve tvaru „Miczka“ 535 x a „Micka“ 169 x.

Jak čeští, tak polští badatelé odvozují vznik příjmení od jména Mikuláš (Mikolaj), které je řeckého původu a znělo „Nikoláos“, což je jméno vítězné a lze ho vysvětlit jako „vítězství lidu“. Tento slavný a významný světec je nejen patronem Ruska a Lotrinska ale také ministrantů, dětí, panen, poutníků a úctyhodného počtu nejrůznějších profesí.

MIČULKA

Zatím co příjmení Mička se vyskytovalo ve sledovaném období především v Blatnici a Ostrožské Lhotě, Mičulkové žili až do roku 1866 v Blatničce. Poprvé se jméno vyskytuje 8.10.1695, kdy se Mathias Miczulka stal kmotrem novorozené Mariany Chovanec. Dne 13.1. 1696 se pak v Blatničce narodila Mariana, dcera Mathiase Mičulky a jeho ženy Alzbeta. Do roku 1890 pak přibýlo dalších 80. novorozenců rodu Mičulků.

Stejně jako u příjmení Mička lze i u příjmení Mičulka předpokládat jeho původ od jména Mikuláš.

Příjmení se vyskytuje v ČR 272 x, především na severní Moravě, kde první místo drží Frýdek Místek s jedenašedesáti Mičulkami. Po Frýdku následuje Dolňácko s 29 Mičulkami.

MIKULÍK

Do stejné skupiny s Mičkou a Mičulkou lze zřejmě zařadit i příjmení Mikulík. V Lichtenštejských seznamech je sice zapsán v roce 1658 Jan Mikulów a Jura Mikulec, oba z Horního Němčí, návaznost na blatnické příjmení Mikulík nelze dovodit.

Dne 24.1.1686 se v Blatnici narodil Paulum Mikulík, syn Joannese Mikulíka a jeho ženy Justiny.

Do roku 1890 pak přišlo na svět dalších 90 potomků tohoto rodu. V současné době žije v ČR přes 550 mužů s tímto příjmením, jako u Mičky a Mičulky většinou také na Moravě.

MINAŘÍK

Jména Minář a Minařík se v matrikách farnosti Blatnice vyskytují od počátku jejich zavedení. V létech 1667 – 1730 se jméno Minář vyskytovalo pouze v Blatničce. Příjmení Minařík se od roku 1661 až do roku 1890 vyskytuje ve všech třech obcích farnosti Blatnice.

V Lichtenštejských seznamech z roku 1658 je jako lhotský usedlý uváděn Jan Minařík se ženou Kateřinou, dvěma syny a třemi dcerami a dále Jura Minařík a jeho žena Zuzana, bez potomků. V Blatničce pak Mikulas Minarz s manželkou Zofíí.

První křest postoupila 29.5.1661 Markéta, dcera Jana Mynarzyka staršího a Anny, usedlých ze Lhoty. Dne 5.1.1667 je do matriky zapsáno narození Kateřiny, dcery Andrease Mináře z Blatničky.

Příjmení Minář, Mynář, Minářů, Minařík, Minářových atd. lze v matrice narozených nalézt od roku 1661 do roku 1890 více než 190.

V roce 2011 žilo v České republice 2209 Minaříků, v průměru jeden Minařík na 4844 obyvatel (na veselsku 1 Minařík na 1392 obyvatel).

Jméno vzniklo zřejmě podle povolání jeho nositele a díky tomu, že mlynářství patřilo mezi „stěhovavá“ povolání, rozšířilo se v celé republice. Některé slovenské zdroje poukazují rovněž na možnost vzniku jména podle názvu ptáka „kominárika“.

PÁČ

„Georgius Josephus Hnatek, parochus“ pokřtil dne 10.11.1759 novorozence Martinuse Pacze, syna Josephuse Pacze, fabera a jeho ženy Barbary z Ostrožské Lhoty a v následujících pěti letech další tři potomky těchto manželů. Další potomci pak budou zřejmě uvedeni v osamostatnělé matrice Ostrožské Lhoty.

O devadesát let dříve, 17.12.1668, umírá ve věku 50. let „Dorothea Patczka“ z Blatnice a 28.7.1672

Pauly, syn Geogra Patczi z Malé Blatničky.

Původ tohoto příjmení lze vyložit několika způsoby. Ten první se odvolává na odvozeninu z osobního jména Pačeslav, přičemž základ „pač“ je druhý stupeň přídatného jména „paký-silný“ (Moldanová).

Další vysvětlení se odvolává na podstatné jméno „pác“, tj. peníz, jehož hodnota byla 4 krejčary. Poslední a nejpravděpodobnější vysvětlení původu příjmení Páč je německé „Patsch“, tedy „facka“. Tvar Patsch je uveden v indikačních skicích Ostrožské Lhoty z roku 1825.

Příjmení Páč se v roce 2011 vyskytovalo v ČR 102 x, z toho 64 x v obvodu Uh. Hradiště, Veselí n/M. a Brno. Příjmení Pác 49 x, téměř výhradně v Čechách. A německé Patsch 46 x, nejvíce v okrese Šumperk.

V samotném Německu se (der) Patsch vyskytuje pouze 560 x, přednost má ženský rod (die) Schelle, zastoupený 1680 případy.

PANÁČEK

Panoš, panoška - výrazy, kterými ve středověku byli označováni mladíci, určené například ke službě vyšší šlechtě. I důvěrné oslovení, používané mezi osobami blízkými, jak vyplývá například z dopisu Anežky z Rožmberka bratru Janovi: „*Muoj milý panúšku, s pravú věřú túžím po tobě...*“.

Dá se tedy předpokládat, že příjmení Panáček vzniklo jako lichotivé označení mladého muže, byť tuto teorii poněkud narušuje skutečnost, že kromě příjmení Panáček se v matrikách vyskytuje i příjmení Panák.

První záznam o příjmení Panáček lze nalézt v Lichenštejnském seznamu usedlých v obci Kunovice, kde je Waczlaw Panaczek zapsán jako „Inleüth“ (podnájemník, spolubydlicí) u Martina Krchniaweho.

V matrice farnosti *Magnoblatnicensis* je evidován 26.12.1665 zemřelý Joannes Panaczek z Ostrožské Lhoty a 21.5.1666 v téže obci narozený Joannes Panaczek. Až do roku 1883 zaznamenává matrika narození 95 potomků tohoto rodu.

V současné době se obě příjmení Panák i Panáček vyskytují v 70% případů především na Moravě. Panáků zaznamenává statistika MVCR 231, Panáčků pak 517.

Kromě nositelů tohoto příjmení jsou výrazem „panáček“ označováni i katoličtí knězi, opět především na Moravě. Kromě výše uvedeného, lze původ tohoto označení hledat i v tom, že při vstoupení do kněžského stavu nebo do kláštera bylo zvykem přijmout nové jméno zdůrazňující službu Pánu, Bohu. N.př. Konstantin, přijal jméno Cyril, které je řeckého původu (Kyrios) a je překládáno jako „pánův, pán či panáček“. Stejně je překládáno i jméno Dominik, vzniklé z latinského „dominus“.

PETRATUR

Až se jednou historie zeptá, co dala Blatnice světu, tak to jistě bude, kromě blatnického Roháče a poutí ke sv. Antonínku, také jméno Petratur.

V urbáři z roku 1592 se jméno Tur (Thür, Taur) ještě nevyskytuje. Ale již o 50 let později je v Lichtenštejnských seznamech zapsán Peter Taur s manželkou Zuzanou a dvěma dcerami jako usedlý v Blatnici. Do matriky farnosti Blatnice byla dne 8.12.1660 zapsána Dorota, dcera Petra Thüra a jeho manželky Zuzany. Kmotrem byl Jan Jordán a jeho manželka Johana.

Dne 29.3.1669 se narodila Stephanu Bielčikovi(?) a jeho manželce Anně dcera Zuzana. Kmotrem tomuto dítěti byl Joannes Dufků a Kateřina Petra-Turka. Podle odstínu zápisu není vyloučeno, že poslední slova byla vložena později, než základní údaje, stejně tak i spojení křestního jména s příjmením kmotry.

V matrice oddaných je zapsána Kateřina (rozená Kubů), oddaná se svobodným Petrem Taurem v roce 1665, Kateřina Bogar, manželka Jiřího Taura od roku 1708 i Kateřina Dufek, manželka Josefa Taura z roku 1746.

Oproti dnešku byl institut kmotrovství důležitou a vážnou záležitostí a možná bylo třeba jasně vymezit osobu, která se k němu uvolila. Pokud tedy existovalo více osob shodného jména a příjmení, bylo tedy nutné upřesnit, o kterou Kateřinu se jedná.

Jméno Tur, Thur, Thür či Taur se v matrice vyskytuje od roku 1660 do roku 1733, jméno Petratur trvale od roku 1709, kdy byl do matriky zapsán Joannes Petratur, syn Jiřího *Petratura* a jeho ženy Kateřiny.

Zatímco vznik jména Petratur lze vysledovat, zjistit původ a význam jména Tur je složitější. Maďarské slovo „Tür“ značí „trpět“, výraz „túr“ znamená „rýt“. I v jednom ze slovenských slovníků je názvem „Túr“ označována osoba, která pracuje se zemí. Nelze také vyloučit, že se jednalo o osídlence z německého Durinska (Thüringen). Jméno Thür se totiž i dnes vyskytuje v české republice, zejména na plzeňsku.

Základ –tur- existuje i u dalších jmen (Turčín, Turecký, Tureček, Turina) a zřejmě souvisí s loupeživými případy Turků či Kumánů, jimiž kraj trpěl.

Od roku 1660 se nositeli jména Petratur (Tur) stalo 215 narozených. Jako první to byla 8.12.1660 Dorota, dcera Petra (pro změnu) Thüra a jeho manželky Zuzany.

V roce 2011 žilo na území ČR cca 50 Petraturů, z toho 33 v obvodu Veselí nad Moravou a Uherské Hradiště, na Slovensku žilo 5 osob tohoto jména.

PIŠČEK

Téměř šedesát novorozenců příjmení Pištěk (Pisczek, Pišček, Pysczek) z obce Blatnice lze najít v matrice narozených od roku 1663 do roku 1890. Čestné první místo připadlo Sebestyanu Pisczekovi, synu Pawla Pisczeka a jeho ženy Katerziny.

Nicméně Pištěkové jsou zastoupeni již Lichtenštejnských seznamech usedlých a to Mateusem Pisczekem s manželkou Zuzanou, jedním synem a jednou dcerou v Blatniče, Jurou Pystekem a Zuzanou z Blatnice (1 syn, 1 dcera) i Sebestyanem Pystekem, jeho ženou Zuzanou, 5 syny a jednou dcerou v Mikovicích.

Jak v češtině, tak v polštině je původ jména odvozován především od „pisk“, tedy pištění, pískání, „grajaci na pizczalkach“, hře na dudy. Jiný výklad se odvolává na tělesný orgán „pysk“ a další na lidové označení „pištěk“ – strnad luční.

Zatím co v sousedním Polsku žije téměř pětapůl tisíce osob s tímto příjmením, v Čechách je to pouhých 390 osob. Z toho na Slovácku pouhých 19.

PILICH

V Lichtenštejnských seznamech usedlých figurují v obci Blatnice dva Pilichové. Jakub Pilich s manželkou Bětou, dcerou a synem a Michael Pillich s jedním synem. Další syn Jakuba a Alžběty, Mikulas, je zapsán do matriky narozených 8.10.1661. Ani Michael Pillich se nenechal zahanbit a 5.5.1665 byl pokřtěn jeho novorozený syn Pauly.

Až do roku 1816 bylo pokřtěno 158 potomků rodů Pilich, v dalších létech se toto jméno v matrice narozených nevyskytuje. Jednou z možných příčin je to, že z jedenácti narozených v devatenáctém století bylo sedm dcer a čtyři synové, z nichž tři zemřeli před dosažením věku vhodného pro založení rodiny.

Původ jména Pilich (Pillich, Pylich) je nejasný, nabízí se podobnost s názvem „plch“, případně s názvem dravého ptáka, sovy „pilich“ (Moldanová). Za pozornost stojí ovšem skutečnost, že v současné době žije v ČR 28 Pilichů a z toho 23 v těsném sousedství slezsko- polských hranic. V samotném Polsku se pak jméno Pilich či Pillich vyskytuje 813 a je odvozováno od základu „pil“ (*pilić-przanaglać-pospíchat*) případně od slova „pilny“.

POJETA

Smysl pro poezii, snaha zachytit své představy a touhy, se nevyhýbá žádně době ani žádným vrstvám obyvatelstva, což nakonec dosvědčuje i bohatá lidová tvorba moravského slovácka. Je tedy zcela možné, že podle od této vlastnosti byl pojmenován první Poeta-Pojeta. Slovník staročeštiny se poněkud prozajistěji zmiňuje o výrazu „pojěti“, tedy někam odjet, odcestovat, doprovázet. Ať již to bylo jakkoliv, v dnešní materialistické České republice je Pojetů pouhých 24, a Poeta pouze jeden v Praze.

Pod položkou 17 nechali Lichtenštejnové v roce 1658 zapsat do seznamu usedlých v Ostrožské Lhotě Júru Pogetu s manželou Susanna, dvěma syny a čtyřmi dcerami. V matrice narozených je pak jako první zapsána 9.9.1668 Katerzina Poětů, dcera Václava a Margarety z Blatnice. Příjmení se pak až do roku 1889 opakuje v matrice ještě 145 x.

POLÁCH

Jedno z příjmení, která se vyskytovala v oblasti již koncem šestnáctého století. V urbáři obce Blatnice je zapsán jako usedlý Šimek Poláchů, podsedník. V Lichtenštejnských seznamech se pak již vyskytuje početná skupina osob s tímto příjmením v obci Strání, Slavkov, Dolní Němčí, Boršice a Hroznová Lhota.

Do matriky narozených byl dne 11.7.1666 zapsán křesť Paulum Polach, syn Klementa Polacha a Doroty z Blatnice. V Matrice zemřelých pak 22.11.1665 Martin Polach a v matrice oddaných 23.4.1684 sňatek Adama Polacha a Katerziny Charvat z Blatničky.

Příjmení je odvozováno někdy od podstatného jména „pole“ a mělo označovat osobu pracující na poli. Tento výklad se nezdá příliš pravděpodobný mimo jiné proto, že v době vzniku příjmení se polními pracemi živila naprostá většina obyvatelstva. Téměř s jistotou se dá předpokládat, že příjmení vzniklo podle původu jeho nositele, osoby přicházející z Polska. Tomu nakonec nasvědčuje i současné osídlení České republiky Poláchy.

V roce 2011 žilo v ČR s tímto příjmením 1867 osob, z více než 90% na Moravě a zejména v pásu podél slovenské hranice od Českého Těšína po Břeclav (v Břeclavi 120 osob, Valašských Kloboukách 113).

V etnické skupině Kašubů, převážně protestantů, žijících při západní hranici Polska, byl název „polach“ dokonce hanlivým označením katolíka.

V sousedních zemích je výskyt příjmení „Polach“ téměř zanedbatelný; v Polsku 18 x, Německu 17 x a v Rakousku 12 x.

POMYKAL

Jura Pomikalík s manželkou Johanou, třemi syny a jednou dcerou je uváděn jako usedlý v Boršicích již před založením matrik.

Podle odborné literatury příjmení s předponou „Po“ dostávaly v řadě případů děti po zemřelých otcích, ať už se jednalo o sirotky nebo pohrobky. Takže je možné, že příjmení Pomikal získal potomek zemřelého otce jehož křestní jméno bylo Michal.

Poprvé se toto příjmení objevuje v matrice zemřelých 17.6.1663, kdy byla pohřbena Kateřina Pomykal pravděpodobně z Blatnice. Do matriky narozených jako první byl pak zapsán 26.3.1666 Joannes Pomikal, syn manželů Georgia a Anny z Blatničky.

Příjmení se v matrice vyskytuje od roku 1666 do roku 1713 celkem v pětadvaceti případech střídavě v Blatnici i v Blatničce.

V roce 2011 žilo v ČR pouze 110 osob jménem Pomikal nebo Pomykal, z toho více než polovina na Dolňácku.

POPELÁŘ

Příjmení ze základu „popel“ se v matrice farnosti Blatnice vyskytuje zřídka a navíc s delšími časovými odstupy.

Již v Lichtenštejnských seznamech je jako usedlý v Blatnici zapsán Jan Popel s manželkou Kateřinou a jednou dcerou a v Ostrožském Předměstí Jan Popelatý s manželkou Marinou, dvěma syny a třemi dcerami. Pak až 22.8.1826 porodila Anna Popelář z Vorstadtu nemanželského syna Johana a 23.2.1830 se v blatnickém kostele oženil kolář Anton Popelář z Neudorfu s Josefou Pribora z Lipova.

A konečně 30.6.1865 se Franzi Popelařovi z Blatnice č. 196 a Magdaleně Křápek z Neudorfu narodila dcera Marie.

Podle doc, PhDr. Josefa Beneše a badatelky prof. Dobravy Moldanové lze vznik jména přičíst povolání jeho nositele. Dávno jsou pryč časy, kdy byl popel cennou surovinou pro výrobu skla a proto byl (na rozdíl od dneška) vykupován a dodáván sklárnám. Popelář, Popel a jména podobná pak označovala osoby obchodem s popelem či osoby, které se výrobou dřevěného popela samy zabývaly. Samozřejmě není vyloučeno, že příjmení vzniklo podle vzhledu jeho nositele, tedy člověka sivého, šedivého.

Statistika Ministerstva vnitra ČR evidovala v roce příjmení Popelář pouze ve 279 případech a jeho nositelé jsou rozestí po celém území republiky.

RATAJSKÝ

Adam Ratay, půlláník v obci Magno Blatnicensis, je zapsán již v urbáři z roku 1595. V Lichtenštejnském seznamu z roku 1598 se v Blatnici podobné jméno nevyskytuje, ale je v něm zapsán Mikulass Ratay s manželkou Barborou v Dolním Němčí.

Přesto v Blatnici rod Ratajských zřejmě žil, neboť již 16.11.1660 se narodil Mikoláš Rataisky a 23.12.1662 zemřel a byl na blatnickém hřbitově pochován Tomass Rataisky.

V České republice není příjmení Ratajský nijak četné. Ze 105 mužů se jménem Ratajský se většina vyskytuje na Moravě. Na Slovensku v necelých 20 případech. Na Slovensku se příjmení Rataj a Ratajský vyskytuje přibližně 70 x, zato v Polsku více než 4100 x.

V matrice narozených je jméno Ratajský, případně Rataj, které jeho nositelé získali zřejmě podle své profese oráče či zemědělce, uvedeno více než 160 x

SAMSON

Příjmení Samson se v matrice objevuje poprvé 28.10.1668, kdy byl pokřtěn Simon Samson, syn Petra Samsona a Doroty z Blatnice. V následujících letech pak je matrice zapsáno narození dalších více než 90 potomků rodu. I když příjmení není uvedeno v Lichtenštejnských seznamech z roku 1658, zaznamenala matrika v roce 1674 úmrtí Pauli Samsona z Blatničky ve věku 62 let, tedy narozeného někdy kolem roku 1612.

Vznik tohoto příjmení lze odvodit od biblického Samsona a zřejmě mělo poukázat na stejné předpoklady nositele. Původní tvar je z hebrejského Shamshon či Sampsón, které vzniklo z arkadského *Shemesh* (*šamšu*), jrhož význam je „slunce“.

Přes početné potomstvo není příjmení v současné době nijak zvlášť rozšířené. Na celém území ČR bylo v roce 2011 pouze 139 Samsonů, z toho pouze 5 v Čechách a zbývajících 134 na střední a jižní Moravě. Podstatně více Samsonů evidují sousední Poláci, téměř jedenáct set případů a téměř 1400 Němci.

SLÁDEK

Podle statistiky MVČR z roku 2011 žilo na území republiky celkem 2791 Sládků, přičemž hustota tohoto příjmení v Čechách podstatně vyšší než na Moravě. Přesto i ve vinařské obci Blatnice byl v roce 1658 zapsán mezi usedlé Pawel a Mariana

Sládkovi, dále Jura a EwaSládkovi a v Tasově Jan Sládek. Na Slovensku v současné době se toto jméno vyskytuje poměrně zřídka, kolem 150 případů.

V blatnické matrice narozených se jméno Sládek vyskytuje více než 150 x. Již na třetí straně matriky je zapsán křest Jakuba Sládka dne 3.7.1661 a o necelý rok později úmrtí dcery Pawla Sládka. Zda tito Sládkové či jejich předci vykonávali svoji sládkovskou profesi v Blatnici či nejbližším okolí není jisté. Název „Chmelnice“ ve starých katastrálních mapách však naznačuje, že nějaký vztah ke zlatému moku předkové měli.

SMĚJSA

Smějsa, jedno z nejstarších příjmení ve farnost Blatnice je uváděno již v Urbáři z roku 1592. A to Matyáš Smějsa, podsední a Anna Smějsa, dokonce půlláník. Rod Smejsů jako jeden z mála přežil i třicetiletou válku a navazující události. V Lichtenštejnských seznamech z roku 1558 je uváděn Jan Smějsa s manželkou Marthou, jedním synem, jednou dcerou a jednou děvečkou. První záznam o narození potomka rodu Smějsů je z 26.12.1677, kdy přišel na svět Joannes Smegsa, syn Tomáše a Kateřiny. O tohoto data až do roku 1889 dosáhl počet potomků rodu Smejsů úctyhodných 120.

Přes toto číslo je současný stav populace v Smějsů v ČR dost nízký, pouhých 16 osob, z toho 12 osob na Slovácku.

Původ příjmení Smějsa není, jak by se zdálo, od podstatného jména „smích“, ale od staročeského „smieti“, tedy moci. Podle legendy i rod Smějsů pochází ze zaniklé nebo zlikvidované středověké osady „Smiechov“ původně situované nedaleko obce Blatnice a Ostrožská Lhota.

SOVIŠ

S počtem 238 narozených dětí se o páté a šesté pořadí jméno Soviš dělí se jménem Chabiča. Vdova Sowiška se čtyřmi syny a třemi dcerami je jako usedlá v obci Blatnička zapsána již v roce 1658.

Zuzana, dcera Jana Soviše a Kateřiny z obce „Parwo Blatnicensis“ je v matrice narozených zapsána dne 8.12.1661.

V České republice bylo v roce 2011 evidováno 130 osob se jménem „Soviš“, z toho 87 na jižní a jihovýchodní Moravě a 27 na střední Moravě (Olomoucku). Na Slovensku se jméno Soviš vyskytovalo přibližně v 70 případech.

Původ tohoto jména se zdá jasný, neboť případy pojmenování osob podle nejrůznějších živočichů byly celkem časté. V sousedním Německu sice existuje 5 osob s příjmením Sowisch, souvislost s moravským příjmením Soviš je však nepravděpodobná.

STANĚK

Původ jména Staněk je často odvozováno od křestního jména Stanislav, jehož význam je „staň se slavným“. Stanislav z Krakova, který se narodil roku 1030 patří mezi nejuctívanější polské světce, stejné jméno nosil i teolog a filozof Stanislav ze Znojma, narozený kolem roku 1360. Pravděpodobná je však také možnost, že toto příjmení vzniklo ze staroslovanského „stan“ jež znamenalo „pevnost“.

Lichtenštejnské seznamy uvádějí mezi usedlými na ostrožském panství příjmení Stanků a Stankůw v Kunovicích a v Derflích. V matrice obce Blatnice se toto jméno objevuje 8.7.1696, kdy se Martin Staněk oženil s Katerzinou Bogar. Mezi narozenými je jako první uvedena Marina Stanek 23.1.1777, která však 3.7.1777 jako pětíměsíční zemřela. Od tohoto roku do roku 1890 bylo do matriky narozených zapsáno přes sedumdesát dalších potomků tohoto rodu.

V roce 2011 zaznamenala statistika MVCR 6469 těchto příjmení, rozestých po celé ČR, přičemž nejvíce (679) Staňků hostilo hlavní město Praha.

STEINCH

I když příjmení Steinoch s drobnými obměnami nedosahuje v ČR v počtu ani 20, dalších příjmení, vzniklých ze základu „Stein“ je nespočet. Osob s čistým „Stein“ dosahuje v ČR počtu asi dvou set, v Polsku přes 800 a v Rakousku přibližně 330. Rekordmanem je Německo, kde nositelem příjmení Stein je téměř 56000 obyvatel. Zdá se, že tvar Stainoch, Staynoch či Stajnoch byla především moravská specialita.

Stainochové jsou zastoupeni již v Lichtenštejnských seznamech a to Janem Stainochem z Ostrožské Lhoty a Martinem Stainochem z Hluku.

Již 28.12.1660 je pokřtěn Jan Stainoch, třetí dítě jmenovaného Jana Stainocha a jeho manželky Zuzany. Po Janovi následuje dalších 58 potomků tohoto rodu věrnému Ostrožské Lhotě a to až do roku 1760, tedy do doby vzniku samostatné lhotské matriky.

Původ příjmení je jasný a vznikl z německého „Stein“ tedy kámen. Je tedy možné že i Steinové a Steinochové přišli na Moravu již s kolonisty přivedenými Borešem z Rýzmburka v druhé polovině třináctého století.

ŠUMBERA

S velkou pravděpodobností se lze domnívat, že příjmení Šumbera vzniklo podle místního jména Šumperk (Schönberg), jak to uvádí kniha „Naše příjmení“ od Dobravy Moldanové.

Ve tvaru „Sumbera“ je příjmení zaznamenáno v Lichtenštejských seznamech obyvatel obce Hluk. Dne 3.5.1671 je pak v matrice zapsán křesť Matiany, dcery Jakuba Ssumbery a jeho ženy Doroty z Blatničky. V následujících letech až do roku 1787 pak dalších 60 narozených.

V současné době se příjmení vyskytuje v ČR přibližně 300x, v 80% případech na Moravě.

ŠURÁNEK

Dne 31.1.1672 byl v Blatnickém kostele oddán Václav Šuránek z Ostrožské Lhoty s Dorotou Krapek z téže obce. O rok později, 2.2.1673, se z tohoto svazku narodil syn Georgius. Až do roku 1763 je pak v matrice zapsáno narození dalších 34 potomků tohoto rodu.

Kromě příjmení Šuránek se ve stejném období vyskytují další jména se základem Šur či Schur.

Ve Slavkově je to příjmení Schur, v Blatnici příjmení Šurin (Schurin), v Blatničce příjmení Šurman (Schurman). Původ příjmení tedy zřejmě nebude z přídavného jména „šurý“, tj. křivý, šilhavý (Moldanová), ale z německého základu „Schur“, tedy *stříhání, stříž*.

Mezi nejvýznamější osoby obce Ostrožská Lhota nesporně patří Mons.ThDr. Antonín Šuránek (1902-1982). Roku 1996 byl v Olomouci zahájen diecézní kanonický proces, který má vést k jeho blahověčení. Po potvrzení Římem byl jmenovanému na základě jeho ctností udělen titul *Služebník Boží*.

TĚTHAL

Jan Teteal s manželkou Barbarou (nevrátila se z tatarského zajetí, do něhož byla odvečena v roce 1663), jedním synem, jednou dcerou a čeledínem je uváděn již v Lichtenštejských seznamech z roku 1658.

Dne 13.11.1668 je do matriky zapsáno narození Martina, syna Joannese Tietiala, a svobodné Zuzany, žijící s Joannesem ve společné domácnosti.

V matrice narozených je ke jménu Těthal připsáno 200 potomků. Zdá se, že s tímto jménem měli potíže i matrikáři, kteří je zapisovali jako Tietiel, Tietal, Tintal atd.

O tom, jak toto jméno vzniklo je možné jenom spekulovat. V samotném Německu žije cca 260 osob se jménem Tief, 53 osob se jménem Tiet a 2684 osob s příjmením Hall. Že by příjmení Těthal vzniklo zkomolením německého Tiefenhall (hluboký hlas, zvuk) je sice nepravděpodobné, ale zní to zajímavě.

Pojmenování podle charakteristických vlastností osoby nebylo nijak vyjíméčné. Samozřejmě jméno zůstalo, i když charakteristické vlastnosti mnohdy vymizely. Přesto by možná stálo zato zkusit, zda by se našel Těthal disponující hlubokým hlasem, Honajzdr který se chraptavě směje, či Bachan který si alespoň občas bouchně.

Podle statistiky ministerstva vnitra žilo v ČR v roce 2011 celkem 94 Těthalů, z toho 51 na Slovákku.

TROJANEC

Způsob, jakým je jméno uváděno v matrice (Trojanetz) by mohlo svádět k doměnce, že se jedná o jméno německého původu odvozené od německého slova „trog“ tedy necky, žlab, troky.

Jenže lichtenštejské seznamy uvádějí i jména podobná, například „Trojačka (Kozojídky)“, „Trojek (Milokošť)“ či „Trojanka (Blatnice)“, která tento výklad odsouvají do pozadí. Jedna z verzí o vzniku tohoto příjmení naznačuje, že příjmením ze základu „troj“ byla pojmenovávána trojčata, případně děti, narozené jako třetí v pořadí.

Od roku 1660 do roku 1890 bylo v Blatnici pokřtěno 162 osob uvedeného jména. Jako první je v matrice zapsán 5,9,1662 Mathaus, syn Georgiuse a Anny Trojanetz z Blatnice.

V roce 2011 se jméno Trojanec vyskytovalo 36 x z toho 29 x na Moravě a 7 x v Čechách.

VALÁŠEK

Dvěstědvacetčtyři potomků za 225 let, tedy v průměru jedno dítě ročně, řadí jméno Valášek na sedmé místo. První Valášek, Mikolaus, syn Mikoláše Valáška a Doroty z Ostrožské Lhoty, byl zapsán do matriky narozených farnosti Blatnice 5.12.1662.

V Lichtenštejském urbáři z roku 1658, tedy ještě před založením matriky, byl mezi usedlými v nejbližším okolí uveden

-Valášek Jan a Kristína, usedlý v Ostrožské Lhotě

-Valášek Jura s manželkou Kateřinou a jedním synem rovněž v Ostrožské Lhotě

-Valášků Bartek s manželkou Hedvikou, 1 synem a 2 dcerami, usedlí v Boršicích

-Václav Walach s manželkou Zuzanou.

Počet 1725 Valášků v roce 2011 znamená, že jeden Valášek připadá na 6203 obyvatel České republiky. Ve Slovenské republice je Valášků podstatně méně, něco kolem 80.

K původu tohot příjmení lze uvést tři základní verze. První se odvolává na vznik příjmení z osobního jména Valerián nebo Valentin, druhá na označení druhu koně, valacha. Zdá se, že nejpravděpodobnější je verze třetí, podle které toto jméno získali emigranti z Walachie, kteří od čtrnáctého století (kdy zde mimo jiné vládl Vlad II Dracul a jeho syn Vlad III Dracula zvaný Napichovač) osidlovali území dnešního Polska, Slovenska a Moravy.

VÁVRA, VAVŘÍK

Waczlaw Wawru ve Veselí, Bartek Wawru v Kunovicích, Klimek, Ondrass, Martin Wawru v Boršicích byli zapsáni do seznamu usedlých z roku 1658. Matrika farnosti Blatnice zaznamenala příjmení Wawru poprvé 13.11.1665, kdy se Anně a Clementi Wawru narodila dcera Catharina.

Přestože příjmení Wawrzyk se v matrice narozených evidováno v roce 1725, v matrice oddaných je první sňatek Georgiu Wawrzika s Annou Peczenia až 23.11.1749. I porovnání některých dalších zápisů v matrikách nevylučuje, že příjmení jednoho rodu byla interpretována v odlišných podobách.

Ať tomu bylo jakkoliv, původ příjmení je jasný a nesporně vzniklo z českého osobního jména Vavřinec, což je překlad laninského „Lautrentius“. Nositelem tohoto jména byl mučedník a světec Laurentius, který podle přání papeže Sixta II a navzdory příkazu císaře Valerianuse rozdal veškerý církevní majetek chudákům. Možnost vzniku z německého nářečního výrazu „wawr“, přeloženo „tkadlec“ je sice nepravděpodobná, ale nelze ji vyloučit.

Příjmení Vávra, Vávru je v České republice téměř šest tisíc, Vavříků a Vávříků pouhých 900. Ještě méně je Váverků, jenom 760.

VINKLER

Téměř 70 příjmení Winkler se od roku 1669 do roku 1885 vyskytuje v matrice narozených v obci Blatnice ve tvaru Vinklér, Wingerlitz nebo Vinkler. Jako první je z rodu Vinklerů byl zapsán 2.8.1669 Wenzeslaw Winkler, syn otce Wenzeslawa a matky Doroty.

Původ z němčiny je u tohoto příjmení celkem jasný. Mohlo být odvozeno od místa původu jeho nositele (místní název Winkel je poměrně častý v Rakousku i v Bavorsku, odkud přivedl německé kolonisty Boreš z Rýzmburka), ale také ze základu německého postatného jména *Wink-rada*, pokyn, nebo *Winkel-roh, kout*.

Příjmení, ať již s jednoduchým nebo dvojitým „V“ se v roce 2011 vyskytovalo na celém území ČR 1294 x. Poměrně hodně je příjmení rozšířeno i v sousedních státech; Slovensko asi 200 x, Polsko 3600 x, Rakousko 6400 x a především Německo s 69901 Winklerem.

VRBA

V urbáři obce Blatnice je zapsán půlláník Jan Vrbecký, nicméně s rodem blatnických Vrbů zřejmě nemá nic společného. Poprvé se jméno Vrba objevuje v Lichtenštejnských seznamech v roce 1658 v Kunovicích. První blatnický Vrba je však zapsán do matriky narozených až 13.11.1711 a pokřtěn jménem Pavel.

Příjmení Vrba nesporně vzniklo podle názvu stromu, i když kniha „Naše příjmení“ se odvolává i na možnost nářečního označení nemanželského dítěte.

Podle webu „kdejsme“ se příjmení vyskytovalo v ČR v roce 2011 3564 x. Oblíbené bylo i v příslušných jazycích v sousedních státech. Na Slovensku Vrba i Vřba asi 500 x, v Polsku Wierzba 2920 x, v Německu Weide 3093 krát.

VYSKOČIL

V matrice narozených farnosti Blatnice je jméno Vyskočil daleko nejpočetnějším a vyskytuje se více než šestsetkrát (619krát).. Mezi blatnickými usedlými v urbáři z roku 1592 jméno Vyskočil ještě není uvedeno. Až v Lichtenštejnských seznamech z roku 1658 je zapsán Lukáš Vyskočil a jeho manželka Kateřina, bez dětí a bez čeledínů nebo děveček.

Jako první byl do matriky dne 30.3.1661 zapsán Jiří, syn Jindry Vyskočila a jeho ženy Krystyny z Ostrožské Lhoty. 10.1.1663 pak Sebastian Vyskočil, syn jmenovaného Lukáše a jeho ženy Kateřiny z Blatnice.

V české republice se jméno Vyskočil vyskytovalo v roce 2011 celkem 1688 krát, tj. jeden Vyskočil na 6317 obyvatel. Na slovensku není toto jméno zdaleka tak početné, podle některých pramenů se počet Vyskočilů pohybuje kolem jednoho sta.

Zajímavý příklad vzniku příjmení Vyskočil uvádí Prof. Dobrava Moldanová ve své knize „Naše příjmení“. Uvádí, že jeden z rodu Vyskočilů získal své jméno tím, že praděd při hospodské rvačce nehrdinně vyskočil oknem. (*Určitě nebyl z farnosti Blatnice*)

Podle slovníku staročeštiny měl výraz „vyskočiti“ více významů, a to „vyvýšiti se, vynořiti se, objeviti se“ (př: „*skála, kteráž na břehem bieše vyskočila*“). Příjmení tedy mohlo označovat například i osoby do oblasti nově přichozí.

WEIS

Od narození Josefa, syna George Weise a Mariny Prachař dne 6.4.1826 byl v matrikách zaznamenávám pobyt rodu v obci Blatnice.

Do matriky byli Weisové zapisováni v nejrůznějších podobách, s jednoduchým i dvojítm „V“, s kencovkou „e“ i bez ní, s dvěma nebo jedním „s“. Původ příjmení lze tedy odvodit v podstatě třemi způsoby. A to z německého *weiß-bílý*, nebo *Waise-sirotek*, ale také *weise-moudrý*. V samotném Německu je přibližně 5 „*sirotků*“, téměř 17000 „*moudrých*“ a téměř 80 tisíc „*bílých*“.

Pokud jde o Českou republiku, příjmení Weis se v nejrůznějších podobách vyskytuje více než 1500 x.

ŽAJDLÍK

Příjmení, se kterým měli, podobně jako s Těthalem, všichni písaři a matrikáři zřejmě těžkou hlavu. V lichtenštejnských seznamech je evidován jako usedlý v Horním Němčí Martin Zeygla s manželkou Katerzinou, čtyřmi syny a dvěma dcerami. V matrice farnosti Blatnice je zaznamenán 19.11.1662 sňatek Jana Ziaygla s Annou Pachalů z Ostrožské Lhoty a 17.12.1668 narození Joannese, pro změnu Ziugdlu. Pořadě dalších drobných obměn (Ziedel, Zajkla) se postupně příjmení ustálilo vesměs na tvaru Žaigla či Žaiglík.

V „malém slovníku staročeštiny“ je *žejdlík* stará míra sutých i tekutých věcí o obsahu 0,48l a vznikla z německého (das) Seidel. U moravských Žajdlíků je místní výklad původu příjmení odlišný a vychází z předpokladu vzniku ze zkomolení německého Ziege (koza). Tomu napovídá i skutečnost, že příjmení Koza, Kozia se v Ostrožské Lhotě objevuje souběžně s příjmením Ziugglu.

V současné době se příjmení Žajdlík vyskytuje v ČR 124 x, z toho 109 na moravském Slovácku (nejvíce Uh. Hradiště). Ze 127 Žejdlíků je jich na jihovýchodní Moravě pouze 13.

ŽUFAN

Wenceslaw *Ssufanek* vstoupil ve stav manželský s Mariannou Myczka dne 23.10.1679. O dva roky později, 17.11.1681 zaznamenává matrika narození Cathariny, dcery Martina Ssufanka a Mariany, kmotry byli manželé Smiegsovi. Stejní manželé pak byli kmotry Joannese (29.2.1684) a Anny (28.12.1684) rodičů Wenceslaw a Mariany, tentokrát pro změnu *Ssufan*.

Narozením Cathariny jméno Ssufanek z matrik mizí a objevuje se znovu až v roce 1737 narozením Mathaye, syna po zemřelém Georgem, zapsaném ovšem do matriky narozených pod příjmeím Zufan. Trvale se pak příjmení Suffanek, Žufanek vrací do matrik v roce 1795.

Výskyt příjmení Žufan a Žufánek není v české republice nijak častý. V roce 2011 to bylo 49 Žufanů, z toho 20 na jižní Moravě a 20 při jihozápadních hranicích s Německem. O něco méně – 41- bylo Žufánků z toho pouze 3 v českých. V jednom případě (Uherské Hradiště) se vyskytuje příjmení Suffa které je v Německu o něco častější (440 x).

Původ příjmení je nejčastěji odvozován od lidového názvu pro naběračku či zednickou lžici s odvoláním na zkomoleninu německého Schöpfel (*schufel, schuvel*) V německu je Schöpfelů necelých 900, v Polsku se vyskytuje ekvivalet českého žufánku – szufelka – a nositelem tohoto jména je 39 Poláků.